„Euroopa horisondis“ osalemise reeglid

Sisukord

Mis on Euroopa horisont? 1

Kes saavad toetust taotleda? 2

Milliseid tegevusi rahastatakse? 2

Kuidas käib taotlemine? 3

Millised on lubatud kulud? 3

Kuidas toimub projektide rahastamine? 4

Mida veel on oluline teada? 4

Täiendav info ja abi 5

Mis on Euroopa horisont?

„Euroopa horisont“ (HEU) on Euroopa Liidu teaduse ja innovatsiooni raamprogramm (2021–2027). Programmi eesmärk on toetada Euroopa teadusruumi teadus- ja arendustegevust ning rahvusvahelist koostööd. Raamprogramm koondab erinevaid ELi rahastusmeetmeid, mis on kohandatud mitmesugustele teaduse ja innovatsiooni vajadustele ning mida rakendatakse peamiselt avatud taotlusvoorude – projektikonkursside – kaudu.

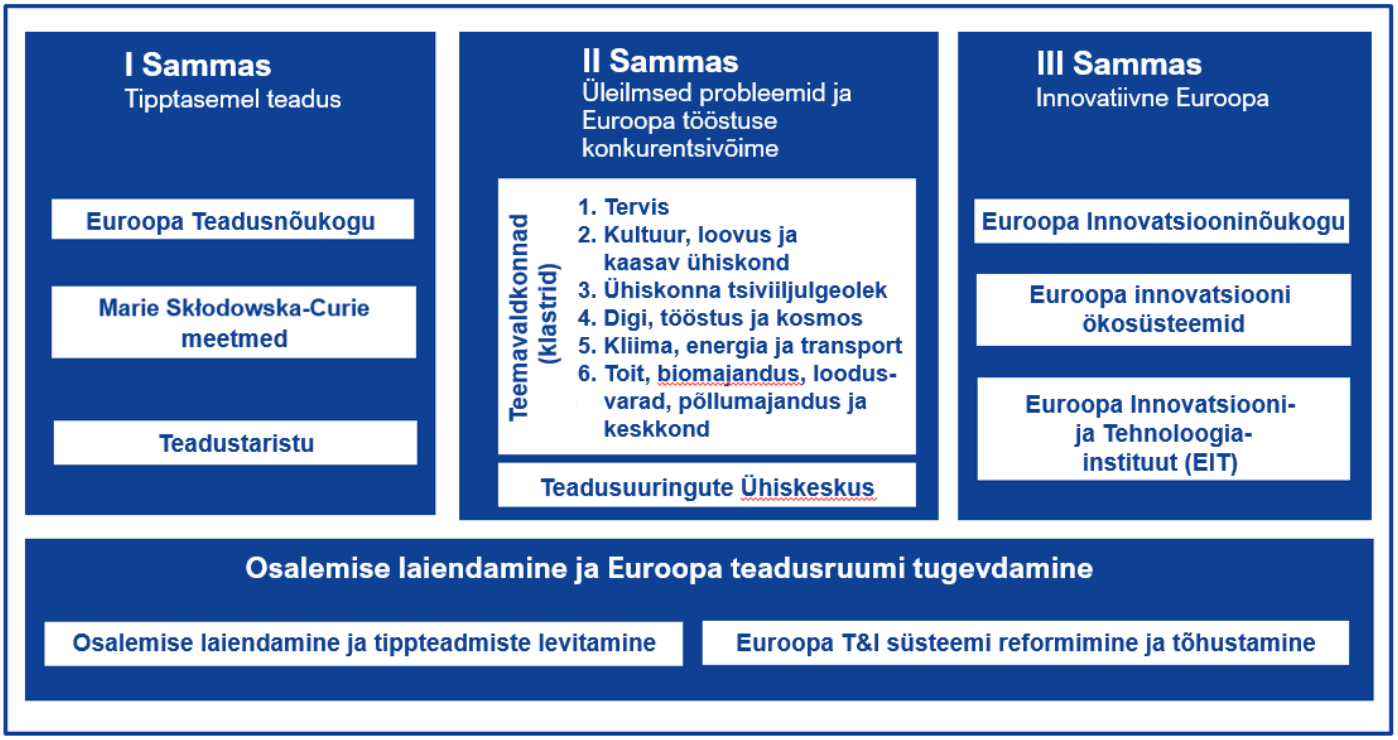

„Euroopa horisondi“ struktuur

HEU toetusmeetmed jagunevad peamiselt kolme samba vahel:

- I sambas toetatakse valdavalt avatud teemaga nii individuaal- kui ka koostööprojekte
- II sambas toetatakse suuri konsortsiumiprojekte etteantud teemade kaudu

- III sambas toetatakse turupotentsiaaliga teadus- ja arendusprojekte ning innovaatilist ettevõtlust

Neile lisanduvad teadustaristut ning osaluse laienemist-tippteaduse levitamist ning Euroopa TA süsteemi edendamist toetatavad meetmed.

Kes saavad toetust taotleda?

HEU projektides saavad osaleda **igat tüüpi organisatsioonid** eeldusel, et neil on osalemiseks vajalik tegevus- ja finantssuutlikkus, kindel roll projektis ning suutlikkus oma rolli täita.

ELi toetust saavad asutused, mis on registreeritud ELis või HEUga assotsieerunud riigis. Samuti võivad toetust saada paljude keskmise ja madala sissetulekuga riikide organisatsioonid. Täpse ülevaate leiab ametlikust abikõlblike riikide nimekirjast.

Muude riikide asutused ei ole automaatselt abikõlblikud, aga võivad olla toetuse saajad, kui nende osalemine on taotlusvooru tingimustes nõutud või lubatud ja kui nende kaasamine on projektitaotluses veenvalt põhjendatud. Osaleda ei saa piirangutega riikide asutused, nt Venemaa ja tema poolt okupeeritud alad ja Valgevene. Lisaks võib osalemisele olla seatud spetsiifilisemaid piiranguid, nt Hiina, mille asutustele on seatud piirangud innovatsiooniprojektides osalemisel. Samuti võib esineda taotlusvooruspetsiifilisi piiranguid, mis võivad olla seotud näiteks ELi strateegiliste huvide kaitsega. Täpsema info leiab HEU programmijuhendi (HE Programme Guide) ptk-s 8 ja taotlusvooru tingimustes.

Enamasti tuleb HEU taotlusvoorus osalemiseks moodustada **konsortsium**. Miinimumnõudena peab konsortsium koosnema vähemalt kolmest üksteisest sõltumatust organisatsioonist, kes on pärit vähemalt kolmest ELi riigist või HEUga assotsieerunud riigist. Seejuures vähemalt üks neist peab olema ELi liikmesriigist. Oluline on silmas pidada, et taotlusvoorus võib olla seatud spetsiifilisi nõudeid või soovitusi konsortsiumi koosseisule ning et miinimumnõuete kõrval on tähtis tunda vastava meetme head tava, st varem sarnases taotlusvoorus edukaks osutunud projektide sisu ja mahtu.

Lisaks partneritele võib projekti elluviimisse kaasata ka kolmandaid osapooli. Ülevaate erinevatest rollidest ja osalemise tingimustest leiab kommenteeritud mudellepingust (AGA), põgusama eestikeelse ülevaate **SIIT**.

Milliseid tegevusi rahastatakse?

Kõige üldisemalt on abikõlblikud **taotlusvooru tingimustes kirjeldatud tegevused**. Tegevused peavad keskenduma **eranditult tsiviilrakendustele** ja **lubatud ei ole**:

- inimese kloonimine paljunemise eesmärgil
- inimeste geneetilise pärandi muutmine (välja arvatud vähiraviga seotud uuringud, mida võidakse rahastada)
- inimembrüote loomine üksnes teadusuuringute või tüvirakkude hankimise eesmärgil, sealhulgas somaatiliste rakkude tuumasiirde abil
- tegevused, mis viivad inimembrüote hävimiseni

Projekti fookus ja lubatud tegevused sõltuvad ka projekti tüübist. Kõige levinumad projektitüübid HEUs on:

Projektitüüp	Toetuse määr	Sisu
Teadus-arendusprojektid – RIA (Research & Innovation Actions)	**100%**	Uute teadmiste loomine ja/või uue või täiustatud tehnoloogia teostatavuse uurimine
Innovatsiooniprojektid – IA (Innovation Actions)	**70% -** kasumit taotlevad asutused 100% - kasumit mitte taotlevad asutused	Uue või täiustatud tehnoloogia teostatavuse uurimine; innovaatiliste toodete, protsesside või teenuste arendamine

Koordineerivad-toetavad projektid – CSA (Coordination and Support Actions)	**100%**	Mitmesugused HEU eesmärke toetavad tegevused, mis ei ole otseselt teadus või innovatsioon, nt võrgustikutegevused, teadustulemuste kasutuselevõtu toetamine

Kuidas käib taotlemine?

Kogu taotlemiseks vajalik **info on koondatud Funding & Tenders portaali**. Siit leiab nii taotlusvoorude teemad-tähtajad (tööprogrammid), vormid, juhendid kui ka mudelgrandilepingud[1]. Portaalis toimub taotluse menetlemine ning hiljem projekti elluviimise käigus ka aruandlus ja suhtlus Euroopa Komisjoniga.

Olulised sammud:

- Sobiva projektikonkursi leidmine
- Projektipartnerite leidmine (kui ei ole üksiktaotlejale suunatud taotlusvoor)
- Portaalis isikliku konto loomine

  Taotlusvooru otsimiseks ei ole portaali sisselogimine vajalik, küll aga taotluse koostamiseks. Oluline on taotluse koostamiseks kasutada taotlusvormi, mis on laaditud alla valitud taotlusvooru keskkonnas (’Start submission’ -> ’Download part B templates’)
- Oma organisatsiooni registreerimine (vt ka How to juhist) portaalis – **NB!** Kontrollige kõigepealt, ega teie asutus pole juba registreeritud. Seda saab teha **SIIN.** Organisatsiooni registreerimisel saab asutus unikaalse PIC-koodi.
- Taotluse esitamine (Electronic proposal submission, sh HOW TO juhendid)

Millised on lubatud kulud?

HEUs on viis abikõlblikku kulukategooriat:

Personali-kulud

- Projekti jaoks **töötatud aeg**:
  - **A.1** Töölepingulised
  - **A.2** Otselepinguga füüsilised isikud (art 6.2.A.2)
  - **A.3** Nn lähetatud isikud (*in-kind*)
  - **A.4** VKE omanikud ja füüsilisest isikust partnerid

Allhankekulud

- Osa **taotluses kirjeldatud tegevustest**, mida teeb turutingimustel lepingu alusel kolmas osapool

Ostukulud

- Projekti elluviimiseks vajalikud **reisikulud**
- **Seadmed**, mida kasutatakse projektitegevuste elluviimisel. Enamasti on abikõlblik amortisatsioonikulu (aga on erandeid)
- **Muud kaubad, tööd ja teenused**

Muud kulukategooriad *nt*

- **Rahaline toetus kolmandatele osapooltele (FSTP)**
- **Sisekäibearved (Internal invoices)** Kulud, mille hüvitamist nõuab partneri üks osakond teiselt; ainult siis, kui on kirjalik kulu-arvestusmeetod

Kaudsed kulud

- **25% otsestest kuludest**, v.a.:
- Allhankekulud
- FSTP
- Sisekäibearved
- Arvutatakse automaatselt peale otseste kulude sisestamist

[1] HEUs on kasutusel nn mudelgrandileping – seatud on ühtsed reeglid, mida projektide elluviijad järgivad. Lepingu ettevalmistamise faasis läbirääkimisi ei toimu. Positiivse rahastusotsuse saanud taotlus (sh tegevuste kirjeldus, tulemid, eelarve) on grandilepingu ametlik lisa, mille järgi hinnatakse projekti edenemist, tulemuste saavutamist, kulude abikõlblikkust jne.

Kuidas toimub projektide rahastamine?

HEU projektides on seni kõige levinum rahastamise viis olnud **abikõlblike kulude hüvitamine**, mille puhul konsortsium esitab koos taotlusega hinnangulise projektieelarve ja kulusid hüvitatakse vastavalt tegelikele projekti elluviimise käigus tekkinud ja finantsaruandes deklareeritud kuludele.

Järjest enam on aga ka taotlusvoore, kus kasutatakse **kindlasummalise maksega** (lump sum) rahastamist. Sellisel juhul lepitakse enne projektitegevuste alustamist kokku projekti täpne eelarve ja selle jagunemine tööpakettide ning partnerite vahel. Toetusmaksed teeb rahastaja vastavalt iga aruandlusperioodi lõpuks lõpetatud tööpakettidele.

Mõlema rahastamisviisi puhul tehakse konsortsiumile enne projekti algust **ettemaks**, mis üldjuhul on 160% eeldatavatest esimese aruandlusperioodi kuludest (millest arvatakse maha 5% (kogu projekti toetuse mahust) garantiifondi). Täpne ettemaksu suurus lepitakse kokku grandilepingu ettevalmistamise faasis. Kuigi ettemaks on suureks abiks rahavoo tagamisel, peab igal partneril sellegipoolest olema piisav rahaline võimekus, et olla tegutsemisvalmis ka olukorras, mil vahemaksed pole peale aruandlusperioodi lõppu veel laekunud, muude makseviivituste puhuks või ka juhul, kui projekti elluviimine osutub planeeritust kulukamaks.

Mida veel on oluline teada?

HEUs on terve rida nn **horisontaalseid aspekte** mida projektide taotlejad ja elluviijad peavad järgima ning taotluses etteantud põhjalikkusega käsitlema (taotlusvorm sisaldab neid aspekte puudutavaid küsimusi). Näiteks:

- Avatud teadus (open science)
- Projekti mõju maksimeerimine, tulemuste levitamine ja nende kasutamise tagamine ning kommunikatsioon, sh rahastajale viitamine (dissemination, exploitation, communication)
- Intellektuaalomandi õigused (IPR)
- Eetikanõuded (ethics aspects)
- Tehisaru vastutustundlik kasutamine (AI)
- Turvalisusega seotud nõuded (general security requirements)
- Sooline võrdõiguslikkus ja kaasavus (gender equality and inclusiveness)
- Sotsiaal- ja humanitaarteadused (social sciences and humanities)
- Olulise kahju ärahoidmise põhimõte (do no significant harm principle)

Täpsem info HE Programme Guide-s, Work Programme General Annexes dokumendis, AGA lisas 5. Vt ka eestikeelsete kommentaaridega taotlusvormi. Põgusam eestikeelne ülevaade **SIIN**.

Kuna „Euroopa horisondi“ konkursid on enamasti väga tihedad, on lisaks eespool kirjeldatud nõuetele tähtis teada, millised projektid on huvipakkuvast meetmest varem rahastuse pälvinud. Varem edukaks osutunud projektidele viitamine ja nendega koostöö tegemine on tihtipeale taotlusvooru sisuline nõue, et luua ELi rahastatud tegevuste sünergiat ja vältida samade tegevuste korduvat rahastamist. Ühtlasi annavad varem rahastatud projekti aimu konkureerivate taotluste tõenäolisest mastaabist ning heast tavast erinevates aspektides, nt projekti mõju saavutamise viiside, avatud teaduse praktikate, kommunikatsiooni jm osas. Varasemaid taotlusi saab otsida kas Funding & Tendersi portaalis (sh sama meetme varasemate, mõnda aega tagasi sulgunud taotlusvoorude juures, kui neid on olnud) või raamprogrammi infosüsteemis CORDIS.

Täiendav info ja abi

- Taotlusvooru info **Funding & Tenders portaalis** (ja tööprogrammis)
- **Üldised lisad** (General Annexes) – mh nõuetele vastavuse, abikõlblikkuse, finants- ja tegevussuutlikkuse määramise kriteeriumid, hindamismenetluse kirjeldus
- **HEU juhend** (HE Programme Guide) – mh soolõime, eetika, turvalisuse, tulemuste levitamise, kasutamise ja teavitamise, olulise kahju vältimise ning avatud teaduse põhimõtted
- **Veebipõhine käsiraamat** (Online Manual) – mh praktilised samm-sammulised juhendid
- **Mudelleping** (MGA) ja **kommenteeritud mudelleping** (AGA)
    - Unit cost MGA; Lump-sum MGA, EK Lump sum veebileht (mh LS Guide)
- **EK veebinaride salvestused** ja slaidid leiab siit
- **IP Helpdesk** – nõustamine, koolitused, juhendid
- Eestikeelsed materjalid ja veebinaride salvestused **ETAGi kodulehel**, sh Kommenteeritud RIA ja IA taotlusvorm
- **HEU konsultandid (NCPd) Eesti Teadusagentuuris** – info ja konsultatsioon sobiva taotlusvooru leidmisest kuni lõpparuande esitamiseni

Koostaja: Margit Ilves
Margit.Ilves@etag.ee